

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 14 lutego 2020 r., znak ON. (...)1.8.2020.EH, Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. uchylił zaskarżone orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w P. z dnia 10 grudnia 2019 r. zaliczając M. D. do lekkiego stopnia niepełnosprawności na stałe z symbolem przyczyny niepełnosprawności 05-R. Uzasadniając swoją decyzję organ podkreślił, iż M. D. ma naruszoną sprawność organizmu, której skutki powodują istotne ograniczenia w możliwości funkcjonowania na poziomie uważanym za typowy dla osoby z pełną sprawnością.

M. D. wniosła odwołanie od tego orzeczenia, domagając się zaliczenia jej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, zarzucając organowi błędne ustalenie jej stanu zdrowia. Wskazała, że już kilkanaście lat temu została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, a jej schorzenia mają charakter trwałe i nie rokują poprawy. Występują u niej znaczne trudności w chodzeniu i ostry ból w okolicach miednicy, która jest zniekształcona, tak jak i trzony kręgosłupa oraz występuje rotacja osi długiej kręgosłupa lędźwiowego i torsja kręgow. Zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa lędźwiowego sprawiają, że okresowo, wielokrotnie w ciągu każdego tygodnia, występuje u niej niemożność spionizowania się i samodzielne poruszanie nie jest możliwe. Konieczna jest okresowa opieka i pomoc osób trzecich. Wskazała też, że skrzywienie kręgosłupa jest u niej tak duże, że w ciągu ostatnich kilkunastu lat wzrost uległ zmniejszeniu ze 181 cm do 173 cm.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. wniósł o oddalenie odwołania w całości, wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Podniósł, że M. D. nie jest zależna od otoczenia i nie wymaga pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych ani w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. D. urodzona (...), posiada wykształcenie wyższe, jest psychologiem. Zatrudniona jest w (...) Centrum Pomocy (...) w P. jako pracownik socjalny.

Niesporne, a nadto dowód: przesłuchanie M. D. w charakterze strony – k. 103-104, ocena zawodowa – k. 85 akt organu

U M. D. występuje prawostronne skrzywienie kręgosłupa piersiowo – lędźwiowego II/III stopnia o charakterze utrwalonym i nieodwracalnym – od dzieciństwa. Ponadto zespół bólowy kręgosłupa i stawów o charakterze przewlekłym na podłożu zmian zwyrodnieniowo – dyskopatycznych. W zaawansowanej skoliozie występującej i M. D. dochodzi do zmian w odcinkach bardziej oddalonych od kręgosłupa, czyli występowanie trójkąta taliowego z jednej strony ulegającemu pogłębieniu z garbem żebrowym prawostronnym, będącym efektem wypychania żeber przez kręgi.

Zmiany te powodują umiarkowany stopień niepełnosprawności M. D. na stałe z symbolem 05-R. Wymaga ona częściowej pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych.

Dowód: dokumentacja medyczna k. 34-39 oraz w aktach organu, opinia biegłego z zakresu ortopedii H. M. i biegłej z zakresu neurologii B. M. – k. 41-45, opinie uzupełniające – k. 60, k. 77, k. 84

M. D. w ogóle nie może dźwigać, więc w wykonywaniu większych zakupów pomaga jej córka bądź sąsiedzi. Nie jest ona w stanie samodzielnie wykonać bardziej wymagających czynności w zakresie sprzątnięcia, np. umycie okien. Czasami zdarza się (nawet kilka razy w miesiącu), że M. D. z uwagi na bóle kręgosłupa nie może wstać rano z łóżka, bądź po wstaniu z niego nie może się wyprostować. W takich sytuacjach często korzysta z możliwości wykonywania pracy w formie zdalnej. W codziennych czynnościach pomaga jej dorosła córka, która przewozi ją do lekarza lub na rehabilitację, gdyż M. D. nie może sama prowadzić samochodu. Czasami przez kilka dni bez przerwy jest ona w takim stanie, że nie może wstać i wykonywać podstawowych czynności takich jak sprzątnięcie czy gotowanie i wówczas

także korzysta z pomocy innych osób. Czasami gdy „przeskoczy jej coś w kregosłupie”, ma problem z podniesieniem kończyny i nie jest również w stanie samodzielnie wykonać czynności pielęgnacyjnych (w tym celu nie jest np. w stanie sama wejść do wanny) i ubrać się.

Dowód: przesłuchanie M. D. w charakterze strony – k. 103-104

Umiarkowany stopień niepełnosprawności z symbolem 05-R był przyznany M. D. w okresie od 11 lipca 2007 r. na stałe z uwagi na skoliozę III stopnia z garbem żebrowym.

Po zmianie przepisów dotyczących uzyskania tzw. karty parkingowej i w toku postępowania dotyczącego dalszego prawa M. D. do posiadania tej karty, organ dokonał ponownej stopnia jej niepełnosprawności i ustalił w orzeczeniu z dnia 15 września 2014 r., że umiarkowany stopień niepełnosprawności datowany jest do dnia 30 września 2016 r. Orzeczeniem z dnia 8 listopada 2016 r. zaliczono ją zaś do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności do dnia 30 listopada 2019 r. W toku ww. postępowań jako wiodące schorzenie cały czas traktowano ww. skoliozę.

Kolejnym orzeczeniem (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w P. z dnia 10 grudnia 2019 r. w ogóle nie zaliczono M. D. do osób niepełnosprawnych, zaś Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. w dniu 4 lutego 2020 r. zmienił to orzeczenie, zaliczając ją do lekkiego stopnia niepełnosprawności z symbolem 05-R na stałe.

Dowód: orzeczenia o niepełnosprawności – k. 9, k. 22, k. 48, k. 72, k. 88 akt organu.

Stan zdrowia M. D. w toku ww. postępowań nie uległ poprawie.

Dowód: przesłuchanie M. D. w charakterze strony – k. 103-104, dokumentacja medyczna k. 34-39 oraz w aktach organu, opinia biegłego z zakresu ortopedii H. M. i biegłej z zakresu neurologii B. M. – k. 41-45, opinie uzupełniające – k. 60, k. 77, k. 84

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się słuszne.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych rozróżnić można trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1 ustawy), przy czym niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację (art. 4 ust. 4 ustawy). Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2 ustawy). Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne. (art. 4 ust. 3 ustawy).

Szczegółowe zasady orzekania o niepełnosprawności, w tym standardy w zakresie kwalifikowania do poszczególnych stopni niepełnosprawności, uregulowane zostały w wydanym w oparciu o delegację ustawową zawartą w art. 6c ust. 9 ustawy rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2018 r. poz. 2027) I tak zgodnie z rozporządzeniem: niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub

umysłowego naruszenia sprawności organizmu (§ 29 ust. 1 pkt 1), konieczność sprawowania opieki - całkowitą zależność od otoczenia polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem (§ 29 ust. 1 pkt 2), konieczność udzielania pomocy, w tym pomocy w pełnieniu ról społecznych – zależność od otoczenia wymagającą wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 29 ust. 1 pkt 3), czasowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – konieczność udzielania pomocy, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 w okresach wynikających ze stanu zdrowia (§ 30 ust. 1 pkt 1), częściowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 (§ 30 ust. 1 pkt 2), istotne obniżenie zdolności do wykonywania pracy - naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną (§ 31 ust. 1 pkt 1), ograniczenia w pełnieniu ról społecznych - trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu (§ 31 ust. 1 pkt 2), zaś możliwość kompensacji ograniczeń - wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (§ 31 ust. 2 rozporządzenia).

Podkreślić należy, że przy wydawaniu orzeczenia o niepełnosprawności uwzględnia się zarówno fizyczne, psychiczne, jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka, które mają charakter kompleksowy. Obok oceny medycznej ocenia się także zmiany w funkcjonowaniu osoby orzekanej. Sam fakt występowania danej jednostki chorobowej nie jest kryterium wystarczającym do uznania niepełnosprawności. Dopiero naruszenie sprawności organizmu na poziomie aktywności zawodowej, czy utrudniające w sposób istotny, pełnienie ról społecznych lub samodzielność na poziomie indywidualnym może być podstawą do uznania stopnia niepełnosprawności, w zależności od wymiaru ograniczeń związanych ze schorzeniem.

W rozpoznawanej sprawie poza sporem pozostawało, iż wnosząca odwołanie jest osobą niepełnosprawną, spór zaś dotyczył stopnia jej niepełnosprawności. M. D. nie zgadzała się z orzeczeniem Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. i argumentowała, że przebieg choroby uzasadnia zaliczenie jej do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym na stałe. W celu zweryfikowania stanowisk stron Sąd zasięgnął wiadomości specjalnych, dopuszczając dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu ortopedii i neurologii.

W swojej opinii biegły z zakresu ortopedii H. M. oraz biegła z zakresu neurologii B. M. ocenili, że M. D. jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym na stałe z symbolem 05-R. Stan ten powodują występujące u niej schorzenia: prawostronne skrzywienie kręgosłupa piersiowo – lędźwiowego II/III stopnia o charakterze utrwalonym i nieodwracalnym – zaawansowana skolioza (od dzieciństwa) ze zmianami w odcinkach bardziej oddalonych od kręgosłupa (występowanie trójkąta taliowego z jednej strony ulegającemu pogłębieniu z garbem żebrowym prawostronnym, będącym efektem wypychania żeber przez kręgi) oraz zespół bólowy kręgosłupa i stawów o charakterze przewlekłym na podłożu zmian zwyrodnieniowo – dyskopatycznych. Biegli po badaniu odwołującej się, zebraniu wywiadu i analizie dokumentacji medycznej dostępnej w aktach sprawy stwierdzili, że wymaga ona częściowej pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych. Biegli zwrócili uwagę na fakt, iż odwołująca w przeszłości miała już orzekany umiarkowany stopień niepełnosprawności, a jej stan zdrowia nie uległ zmianie.

Zarzuty do opinii wniósł organ, wskazując, iż z opinii biegłych wynika, że u M. D. nie występują porażenia, istotne zaburzenia funkcji ruchowej, istotne zaburzenia funkcji chwytnej rąk, niedowłady oraz podniósł, iż biegli nie wskazali obszarów funkcjonowania, w której wymaga ona pomocy innych osób.

Ustosunkowując się do zarzutów organu, biegli doprecyzowali, że odwołująca wymaga pomocy osób drugich w załatwianiu formalności urzędowych, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji oraz wsparcia w czynnościach samoobsługowych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Na rozprawie w dniu 24 listopada 2021 r. Sąd przesłuchał M. D. w charakterze strony na powyższe okoliczności. Z jej zeznań wynika, że w ogóle nie może dźwigać, więc w wykonywaniu większych zakupów pomaga jej córka bądź sąsiedzi. Nie jest ona w stanie samodzielnie wykonać bardziej wymagających czynności w zakresie sprzątnia, np. umyć okien. Czasami zdarza się (nawet kilka razy w miesiącu), że M. D. z uwagi na bóle kręgosłupa nie może wstać rano z łóżka, bądź po wstaniu z niego nie może się wyprostować. W takich sytuacjach często korzysta z możliwości wykonywania pracy w formie zdalnej. W codziennych czynnościach pomaga jej dorosła córka, która przewozi ją również do lekarza lub na rehabilitację, gdyż M. D. nie może sama prowadzić samochodu. Czasami przez kilka dni bez przerwy jest ona w takim stanie, że nie może wstać i wykonywać podstawowych czynności takich jak sprzątnie czy gotowanie i wówczas także korzysta z pomocy innych osób. Czasami gdy „przeskoczy jej coś w kręgosłupie”, ma problem z podniesieniem kończyny i nie jest również w stanie samodzielnie wykonać czynności pielęgnacyjnych (w tym celu nie jest np. w stanie sama wejść do wanny) i ubrać się.

Sąd nie miał podstaw by odmówić wiarygodności zeznaniom M. D. opisującej swoje codzienne funkcjonowanie i zakres oraz częstotliwość pomocy udzielanej jej przez inne osoby. Jej zeznania korespondują też z wnioskami zawartymi w opiniach biegłych, którzy przeprowadzili badanie przedmiotowe odwołującej oraz dokonali gruntownej analizy zgromadzonej w aktach sprawy dokumentacji medycznej. Sąd nie miał podstaw do kwestionowania opinii biegłych, tym bardziej, że te same schorzenia odwołującej (skolioza) i to w stopniu mniej zaawansowanym były podstawą orzekania przez organ umiarkowanego stopnia niepełnosprawności odwołującej już od 11 lipca 2007 r. i od tego czasu nie uległ poprawie, a jedynie pogorszył się na skutek zaawansowania zmian.

Wszystko powyższe wskazuje, że M. D. wymaga okresowo lub częściowo konieczności pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, tj. przy prowadzeniu gospodarstwa domowego (sprzątnie, gotowanie, robienie zakupów), w czynnościach samoobsługowych, w przemieszczaniu się samochodem, np. w celu udania się do lekarza. Jej stan zdrowia nie ulegnie też poprawie, a jedynie może się pogorszyć, więc sytuacja ta ma charakter trwały.

Wobec tak przeprowadzonych ustaleń, na podstawie całości materiału dowodowego, Sąd w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie, zaliczając M. D. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z symbolem 05-R na stałe.

ZARZĄDZENIE

1. (...),
2. (...)
3. (...),
4. (...)

8 grudnia 2021 r.